

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Олександр Сергійович СОКОЛОВ,

*аспірант Київського університету
інтелектуальної власності та права
Національного університету
«Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0009-0002-8269-9638>*

Економічна безпека є однією з ключових складових національної безпеки держави, оскільки від її рівня залежить стабільність соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможність національної економіки, добробут громадян і здатність держави протидіяти внутрішнім та зовнішнім загрозам. У цьому контексті важливе значення мають адміністративно-правові засоби забезпечення економічної безпеки, які виступають системою організаційно-правових інструментів, методів та процедур, за допомогою яких держава реалізує свої функції щодо охорони, підтримання та відновлення економічної стабільності.

Адміністративно-правові засоби забезпечення економічної безпеки України становлять сукупність норм адміністративного права, організаційних форм діяльності уповноважених органів публічної влади та процедур адміністративно-правового впливу, спрямованих на запобігання, виявлення, припинення та усунення загроз економічній системі держави. До таких загроз належать корупційні прояви у сфері господарювання, тінізація економіки, фінансові злочини, неефективне управління державними ресурсами, недобросовісна конкуренція, а також зовнішньоекономічні ризики, пов'язані з санкційною політикою чи торговельними обмеженнями.

Адміністративно-правові засоби засновуються на нормативно-правовому регулюванні у сфері економічної безпеки. Воно охоплює Конституцію України, закони України «Про національну безпеку України», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про запобігання корупції», а також низку підзаконних актів Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та Національного банку України. Ці акти визначають правові механізми державного контролю, нагляду, ліцензування, валютного контролю, податкового адміністрування та захисту економічних інтересів [1, с. 425].

До ключових адміністративно-правових засобів належать адміністративний контроль та нагляд, які реалізуються шляхом діяльності органів державного нагляду (контролю) у сфері фінансової, податкової, митної, антимонопольної, банківської та господарської

політики. Так, Державна податкова служба України здійснює контроль за своєчасністю сплати податків і зборів, запобігаючи ухиленню від оподаткування; Державна аудиторська служба проводить перевірки ефективності використання бюджетних коштів; Антимонопольний комітет України контролює дотримання принципів чесної конкуренції; Національний банк України реалізує адміністративно-правові механізми валютного регулювання і фінансової стабільності [2, с. 549].

Важливе місце серед адміністративно-правових засобів посідає дозвільна система, яка забезпечує законність і прозорість здійснення господарської діяльності. Вона спрямована на запобігання незаконному використанню ресурсів, недобросовісним практикам бізнесу та відмиванню доходів. Ліцензування окремих видів економічної діяльності (наприклад, у сфері енергетики, фінансів, оборонно-промислового комплексу) виступає механізмом правового контролю за дотриманням вимог економічної безпеки.

Окрему групу становлять заходи адміністративної відповідальності, що застосовуються до суб'єктів господарювання чи посадових осіб у випадку порушення економічного законодавства. Йдеться про адміністративні стягнення, такі як штрафи, позбавлення ліцензій, анулювання дозволів або тимчасове зупинення діяльності.

До сучасних адміністративно-правових засобів також належить електронне урядування, яке сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, зменшенню корупційних ризиків і забезпеченню ефективного контролю за рухом фінансових потоків. Використання цифрових інструментів у сфері публічних фінансів, державних закупівель, податкового адміністрування та митного контролю (зокрема системи «Прозорро», «e-Data», «Дія») є важливим елементом зміцнення економічної безпеки через зниження рівня тінізації економіки.

Таким чином, адміністративно-правові засоби забезпечення економічної безпеки України є системним інструментарієм державного управління, що поєднує правові норми, організаційні механізми та контрольні процедури. Вони спрямовані на створення стабільного, прогнозованого та захищеного економічного середовища, запобігання економічним злочинам, підвищення ефективності державного управління та забезпечення сталого розвитку національної економіки. Удосконалення цих засобів, їх адаптація до умов євроінтеграції та глобалізаційних викликів є необхідною передумовою зміцнення економічного суверенітету та національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Цибульник Н. Ю. Сучасний погляд на проблеми адміністративно-правового регулювання сектору безпеки України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С. 424-428. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/103>.
2. Ярема О. Г. Принципи державного контролю (нагляду) в контексті процесуальної діяльності контрольних органів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 548-551. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/142>.